

Державна служба статистики України

СХВАЛЕНО

Рішення Комісії з питань
удосконалення методології
та звітної документації
(протокол від 06.11.2020 року
№ КПУМ/22-20)

**СТАНДАРТНИЙ ЗВІТ З ЯКОСТІ
ДЕРЖАВНОГО СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ
«РАХУНОК ВИКИДІВ У АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ»
3.01.00.05**

електронна пошта: O.Boretska@ukrstat.gov.ua
телефон: (044) 287-12-22
керівник ДСС: Борецька О. Ю.

Київ – 2020

Зміст

	Стор.
1. Вступ.....	3
2. Компоненти якості державного статистичного спостереження.....	5
2.1. Відповідність.....	5
2.2. Точність.....	6
2.3. Своєчасність та пунктуальність.....	6
2.4. Доступність та зрозумілість.....	7
2.5. Послідовність та зіставність.....	8
2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів.....	9
2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів.....	9
2.8. Конфіденційність, прозорість та захист.....	9
3. Заключна частина.....	10

1. Вступ

Стандартний звіт з якості державного статистичного "Рахунок викидів у атмосферне повітря" (далі – звіт) підготовлено з метою інформування користувачів стосовно основних критеріїв та індикаторів якості його результатів.

Звіт містить загальну інформацію, яка не залежить від результатів за конкретний період державного статистичного спостереження "Рахунок викидів у атмосферне повітря" (далі – ДСС), а визначена чинною методологією, процедурами обробки даних тощо. Звіт є відправною точкою для підготовки системи звітів з якості, орієнтованих на широке коло споживачів (як на користувачів, так і на виробників статистичної інформації), задоволення їхніх потреб в інформації щодо якості даних та результатів спостереження.

Наведені у звіті компоненти якості, такі як відповідність, точність, своєчасність та пунктуальність, доступність та зрозумілість, послідовність та зіставність, відповідають принципам виробництва статистичної продукції, які визначено розділом III Принципів діяльності органів державної статистики, затверджених наказом Держстату від 17 серпня 2018 року № 170.

Метою проведення ДСС є формування інформації про кількість забруднюючих речовин і парникових газів, які надходять у атмосферне повітря від виробничої діяльності резидентів у межах економічної території країни, для інформаційного забезпечення екологічного та економічного аналізу.

ДСС було включено до плану державних статистичних спостережень у 2017 році. Проте перші експериментальні розрахунки цього ДСС були проведені у 2015 році на основі даних за 2013 рік з дотриманням вимог міжнародних стандартів системи NAMEA щодо обліку та поширення даних про викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря у спосіб, що є сумісним з національними рахунками. ДСС досліджує дані про викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин і парникових газів, які надходять в атмосферне повітря від діяльності підприємств та діяльності домогосподарств.

ДСС базується на нормах міжнародних стандартів Центральної основи Системи природно-економічного обліку 2012 року (ЦО-СПЕО 2012) (https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/seea_cf_final_ru_0.pdf), Регламенту № 691/2011 Європейського Парламенту і Ради від 06.07.2011 "Про Європейську систему еколого-економічних рахунків" (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R0691&from=EN>) і Системи національних рахунків ООН 2008 року (CHP 2008) (<https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/SNA2008.pdf>).

Рахунок викидів у атмосферне повітря уміщує дані про обсяги викидів 11 забруднюючих речовин і парникових газів за видами економічної діяльності, дані про викиди домогосподарств і підсумкові дані щодо викидів забруднюючих речовин від діяльності підприємств і домогосподарств на території країни, а також економічні показники щодо випуску, валової доданої вартості та кількості зайнятого населення за видами економічної діяльності. Інформація, представлена

у ДСС, дає можливість відстежити вплив викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на економічні показники країни та оцінити масштаби техногенного навантаження на навколишнє природне середовище.

ДСС відповідно до Довідника розділів статистики належить до розділу 3.01 "Навколишнє природне середовище".

Нормативно-правовою основою проведення ДСС є Закон України "Про державну статистику", щорічний план державних статистичних спостережень, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Порядок проведення ДСС визначений Методологічними положеннями зі складання рахунку викидів у атмосферне повітря (далі – Методологічні положення), які затверджені наказом Держстату від 19.10.2015 № 298 (зі змінами, затвердженими наказом Держстату від 20.08.2019 № 280). Зазначений методологічний документ розміщений на офіційному вебсайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Методологія та класифікатори"/"Статистична методологія"/"Навколишнє середовище та статистика багатьох галузей"/"Навколишнє середовище".

Джерелами інформації ДСС є:

дані ДСС "Охорона атмосферного повітря" щодо викидів забруднюючих речовин і твердих суспендованих частинок в атмосферне повітря від виробничої діяльності стаціонарних джерел викидів;

дані ДСС "Річні національні рахунки" щодо кінцевих споживчих витрат домашніх господарств, випуску, валової доданої вартості за видами економічної діяльності;

дані ДСС "Обстеження робочої сили" щодо кількості зайнятого населення за видами економічної діяльності.

Основним статистичним продуктом, у якому оприлюднюються дані ДСС, є статистична інформація "Рахунок викидів у атмосферне повітря", що розміщується на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Статистична інформація"/"Економічна статистика"/"Навколишнє природне середовище"/"Екологічні рахунки".

Дані за результатами ДСС, відповідно до Регламенту (ЄС) № 691/2011 Європейського Парламенту і Ради від 06.07.2011 "Про Європейську систему еколого-економічних рахунків", надаються міжнародним організаціям (Статистичному відділу ООН, Євростату, ЄЕК ООН) у рамках виконання міжнародних зобов'язань України, а також статистичним службам інших країн за їхніми запитами.

Інформація за даними ДСС надається за запитами користувачів у порядку та на умовах, визначених чинним законодавством.

2. Компоненти якості державного статистичного спостереження

2.1. Відповідність

Відповідність – це ступінь, з яким результати державних статистичних спостережень задовольняють поточні та потенційні потреби користувачів.

ДСС було запроваджено для задоволення потреб користувачів статистичної інформації – органів державної влади (насамперед які формують та реалізують політику у сфері охорони навколишнього середовища), громадських організацій, аналітичних агентств, науковців і дослідників, міжнародних організацій. Результати ДСС використовуються для здійснення аналізу стану забруднення атмосферного повітря, виконання міжнародних зобов'язань України щодо складання екологічних показників та прийняття на їхній основі управлінських рішень.

Показниками ДСС є:

обсяги викидів у атмосферне повітря домашніми господарствами: діоксиду вуглецю; оксиду азоту; метану; діоксиду азоту; діоксиду сірки; аміаку; неметанових летких органічних сполук; оксиду вуглецю; суспендованих твердих частинок більше 2,5 мкм та менше 10 мкм; суспендованих твердих частинок 2,5 мкм та менше; гідрофторвуглецю;

обсяги викидів у атмосферне повітря від економічної діяльності та домашніх господарств: діоксиду вуглецю; оксиду азоту; метану; діоксиду азоту; діоксиду сірки; аміаку; неметанових летких органічних сполук; оксиду вуглецю; суспендованих твердих частинок більше 2,5 мкм та менше 10 мкм; суспендованих твердих частинок 2,5 мкм та менше; гідрофторвуглецю.

Одиницею спостереження є інституційна одиниця.

ДСС охоплює економічну діяльність одиниць-резидентів у межах економічної території країни (S.1 згідно з KICE).

ДСС проводиться з річною періодичністю. Публікація результатів ДСС за $T-2$ рік, де T – поточний рік, здійснюється щороку в листопаді та супроводжується відповідними поясненнями щодо методології проведення розрахунків показників.

При проведенні ДСС використовуються статистичні класифікації, а саме: Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікація інституційних секторів економіки України (KICE), Класифікація індивідуального споживання за цілями (KICЦ).

Результати ДСС формуються: за видами економічної діяльності (відповідно до КВЕД), за домашніми господарствами (відповідно до KICЦ), за видами забруднюючих речовин і парникових газів по Україні у цілому.

Динаміка показників наявна з 2013 року.

2.2. Точність

Точність – це ступінь наближеності розрахунків до дійсних значень.

Відповідно до Методологічних положень спостереження проводиться на державному рівні з річною періодичністю.

Точність і надійність результатів ДСС значною мірою залежить від якості даних інших державних статистичних спостережень. Для забезпечення точності використовуються методи й правила поєднання та перевірки вхідних даних, перевірки та підтвердження якості проведених розрахунків показників на кожному етапі виконання робіт.

При проведенні ДСС сезонні коригування не здійснюються.

2.3. Своєчасність та пунктуальність

Своєчасність – це період часу між подією або явищем, що описують статистичні дані, та публікацією цих статистичних даних.

Пунктуальність – це період часу між фактичною датою публікації даних та плановою датою, яка визначена в офіційному календарі публікації.

Терміни оприлюднення статистичної інформації та публікацій за результатами ДСС визначені планом державних статистичних спостережень.

За весь час проведення ДСС випадків порушення термінів поширення статистичних продуктів не було.

Для зручності користувачів на офіційному вебсайті Держстату розміщено Календар оприлюднення інформації (у розділі "Діяльність"/"Плани та графіки роботи"), де зазначені відповідні дати оприлюднення статистичних продуктів.

Збір, обробка, аналіз і поширення інформації за результатами спостереження здійснюється у такі терміни:

	Збір	Обробка	Аналіз	Оприлюднення статистичної інформації
Рахунок викидів у атмосферне повітря	січень-квітень	травень-жовтень	I – II декада листопада	III декада листопада

Запити користувачів щодо надання інформації виконуються у терміни, передбачені вимогами Закону України "Про доступ до публічної інформації".

2.4. Доступність та зрозумілість

Доступність – це характеристика простоти та легкості, з якою користувач може отримати статистичні дані; вона визначається фізичними умовами, за наявності яких користувачі можуть отримати доступ до статистичних даних.

Зрозумілість – це характеристика простоти та легкості розуміння користувачем статистичних даних; вона вимірюється через інформаційне середовище, в якому представлені статистичні дані, що супроводжуються відповідними метаданими.

Метадані ДСС розміщено на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Діяльність"/"Статистичні спостереження"/"Метаописи державних статистичних спостережень".

Результати ДСС розміщуються у вільному доступі у форматі *.xls на офіційному вебсайті Держстату у вигляді статистичних продуктів та надаються користувачам засобами електронного зв'язку на підставі їхніх запитів.

Крім того, інформацію за результатами ДСС Держстат надає:

за запитом користувачів статистичної інформації у порядку та на умовах, визначених чинним законодавством;

міжнародним організаціям і статистичним службам інших країн за запитом та в порядку взаємообміну.

Контакти для отримання додаткової інформації щодо результатів проведення ДСС, відповідного методологічного забезпечення, а також довідок щодо умов розповсюдження його результатів:

адреса: вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ-01, 01601;

телефон: (044) 287-12-22;

електронна пошта: O.Boretska@ukrstat.gov.ua;

office@ukrstat.gov.ua.

Контактна інформація для оформлення інформаційного запиту:

тел. 287-06-72, факс 235-37-39;

адреса електронної пошти: el.zapyt@ukrstat.gov.ua.

2.5. Послідовність та зіставність

Послідовність двох або більше статистичних даних означає, наскільки у державних статистичних спостереженнях, у рамках яких вони вироблялися, використовувались однакові метадані – класифікації, визначення і сукупність, що вивчається, а також гармонізовані методи.

Зіставність – це окремий випадок послідовності, коли статистичні дані відносяться до тих самих об'єктів даних, а ціль їхнього об'єднання – зробити порівняння у часі або по регіонах, або за іншими сферами діяльності.

Проведення ДСС передбачає єдині підходи до системи показників (їхнього змісту, визначень), одиниць спостереження, звітного періоду та періодичності обстеження, географічного охоплення, методів обробки даних.

Проведення ДСС здійснюється на основі єдиного для усіх країн Європейського Союзу переліку забруднюючих речовин і парникових газів, наведених у Додатку 1 до Регламенту № 691/2011 Європейського Парламенту і Ради від 06.07.2011 "Про Європейську систему еколого-економічних рахунків", що дає можливість зіставляти викиди забруднюючих речовин і парникових газів та проводити порівняльний аналіз на державному та міжнародному рівнях.

Хоча динаміка показників наявна з 2013 року, але зіставними є дані за 2014-2017 роки, оскільки вони сформовані без урахування даних тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях. Економічні показники щодо випуску і валової доданої вартості також є порівнянними і зіставними за період із 2014 по 2017 роки.

Складання рахунку викидів у атмосферне повітря передбачає використання такого самого принципу резидентства, як і в національних рахунках. Узгодження показників рахунку викидів у атмосферне повітря із системою національних рахунків відбувається лише в частині використання джерел даних і представлення їх у рахунку.

2.6. Оцінка потреб та очікувань користувачів

Користувачами інформації, отриманої за результатами проведення ДСС, є: органи державної влади, органи місцевого самоврядування, бізнес (підприємства, установи та організації), науковці та дослідники, засоби масової інформації, громадські організації, міжнародні організації, громадяни.

Задоволеність потреб користувачів статистичної інформації оцінюється також за змістом та кількістю запитів і пропозицій.

У 2019 році Держстат провів анкетне опитування користувачів (далі – анкетне опитування) з метою вивчення ступеня відповідності потребам користувачів та визначення оцінки якості статистичної інформації щодо основних показників ДСС.

Результати анкетного опитування свідчать, що для 53% опитаних статистична інформація з тематики опитування є додатковою для їхньої діяльності, для 14% – основною та важливою складовою. Водночас 70% користувачів статистичної інформації задовольняє перелік показників, наведених у статистичній інформації за результатами ДСС.

Для підготовки аналітичних матеріалів статистичну інформацію використовують 53% опитаних користувачів; розроблення концепцій, програм, законодавчих і нормативно-правових актів – 33%; аналізу і прогнозування соціально-економічного розвитку країни – 20%; моніторингу виконання загальнодержавних програм розвитку – 14%.

Згідно з результатами анкетного опитування, на "відмінно" та "добре" за всіма критеріями якості статистичну інформацію оцінили від 66% до 93% користувачів. При цьому найбільш важливим критерієм якості наведеної інформації користувачі визначили "Точність/Надійність", на другому місці – "Відповідність/Релевантність", "Своєчасність та Пунктуальність", "Доступність та Зрозумілість/Ясність", на третьому – "Послідовність/Узгодженість та Зіставність/Порівнянність";

Про поліпшення якості інформаційного забезпечення щодо показників ДСС порівняно з попереднім роком зазначили 13% користувачів, а 87% опитаних вважають, що вона не змінилася. Більш детальна інформація за результатами анкетного опитування наводиться в повідомленні для користувачів, яке розміщено на офіційному вебсайті Держстату в розділі "Анкетні опитування".

2.7. Ефективність, витрати та навантаження на респондентів

Держстат здійснює щорічну оцінку звітного навантаження на респондентів на підставі Методики вимірювання звітного навантаження на респондентів, затвердженої наказом Держстату від 14.05.2013 № 149.

Ураховуючи те, що ДСС здійснюється на основі даних інших державних статистичних спостережень, звітне навантаження на респондентів за цим спостереженням не розраховується, оскільки відсутній безпосередній збір даних від респондентів.

2.8. Конфіденційність, прозорість та захист

Знеособлення постачальників даних, конфіденційність інформації, яку вони надають, та її використання тільки у статистичних цілях мають бути гарантовані. Органи державної статистики мають поширювати статистичні дані об'єктивно, професійно та прозоро.

Захист конфіденційної статистичної інформації є одним із основних принципів ДСС.

Необхідність дотримання принципу конфіденційності статистичної інформації визначена положеннями Закону України "Про державну статистику" та міжнародними стандартами.

Забезпечення статистичної конфіденційності у практиці проведення державних статистичних спостережень здійснюється відповідно до вимог статей

14, 16, 21, 22 Закону України "Про державну статистику", статей 18, 21 Закону України "Про інформацію", статей 6, 7 Закону України "Про доступ до публічної інформації", з урахуванням основних принципів і методів, визначених пунктом 2 розділу IV Методологічних положень щодо забезпечення статистичної конфіденційності в органах державної статистики, затверджених наказом Держстату від 15.02.2017 № 41, міжнародних вимог до правил конфіденційності статистичної інформації відповідно до положень Регламенту (ЄС) № 223/2009 Європейського Парламенту та Ради від 11.03.2009, Регламенту Комісії (ЄС) № 557/2013 від 17.06.2013.

Статистична інформація, наведена в ДСС, характеризує чинники, які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, тому, відповідно до статті 21 Закону України "Про інформацію" та статті 22 Закону України "Про державну статистику", інформація про стан довкілля не належить до конфіденційної інформації.

3. Заключна частина

Важливою умовою подальшого розвитку ДСС є забезпечення балансу між рівнем задоволення інформаційних потреб користувачів статистичної інформації та повним дотриманням органами державної статистики вимог Регламенту (ЄС) № 691/2011 Європейського Парламенту і Ради від 06.07.2011 "Про Європейську систему еколого-економічних рахунків" щодо складання рахунку викидів у атмосферне повітря.

На виконання Програми розвитку державної статистики на період до 2023 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 № 222, внесено зміни до методології ДСС (затверджені наказом Держстату від 07.09.2020 № 268). Зміни, серед іншого, передбачають використання додаткових джерел даних для проведення ДСС, зокрема адміністративних даних Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів.

Крім того, заплановано внесення змін до розрахунку викидів парникових газів у атмосферне повітря з використанням адміністративних даних та доповнення рахунку даними про викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення у складі викидів від економічної діяльності.

Зважаючи на вищезазначене, починаючи з 2020 року, розрахунки ДСС будуть здійснюватися за оновленою методологією з використанням нових джерел даних, а також буде проводитися ретроспективний перерахунок даних за динамічними рядами з 2017 по 2013 роки.